

ANEM PEL BON CAMÍ.

Fa uns tres o quatre anys que uns pocs col·leccionistes de disc de pedra i una directora emèrita de la Fonoteca de la Biblioteca de Catalunya tinguérem la idea de fundar una associació amb l'objectiu de donar a conèixer el món de la música a 78 rpm. Dit i fet. Tot fou relativament dinàmic i ràpid. Unes poques reunions foren suficients per debatre i definir els objectius, acotant i concretant l'extensió dels camps d'actuació. Al llarg de l'article, quan faci menció a la Fonoteca, m'estic referint a l'equipament abans esmentat.

Traçats i acordats els trets bàsics de l'associació, el nom va caure com fruita madura: "A.S.P.E" (Associació per la Salvaguarda del Patrimoni Enregistrat.). Tot i que la majoria de components som fanàtics dels enregistraments a 78, creguérem oportú no tancar les portes als col·leccionistes de discs a 16-45 i 33 rpm.

Segurament que tot això fou tan planer per que cap dels components érem col·leccionistes professionals, encara que algun d'ells tenia una gran quantitat de discs de pedra. El món del col·leccionisme en general, no acostuma a ser massa comunicatiu és, més aviat, tancat, reservat i sense perdre de vista l'interès econòmic. L'esperit de la nova associació era més be tot el contrari.

Algun component de l'ASPE, al donar-se compte que aquí no es feia negoci, van reduir i espaiar la seva assistència en les reunions. L'efecte invers, es a dir, que no ens mou cap ànim de lucre, també ha aportat nous socis de Catalunya i de la resta d'Espanya.

Alguna autonomia espanyola s'ha destacat per preservar el seu patrimoni musical. Hi, en un considerable percentatge, ho ha aconseguit. Fins hi tot ha arribat a declarar d'interès nacional certes gravacions del seu folklore. Un procedir, al meu entendre, absolutament lògic i normal. El que desmoralitza, i a la vegada exaspera, és la fredor i la indiferència de la majoria de mortals, inclosos governants i polítics.

I això per què succeeix?.

És un problema de cultura, de desconeixement, de tant se'm me'n dóna, de pensar que els avantpassats no ens han d'ensenyar res, que sols interessin els valors econòmics (el que no son pessetes son punyetes), que ens sobra llegat musical folklòric o, a la inversa, que no val la pena conserva'l ni vetllar per ell?

Malauradament es possible que, una mica de tots aquest supòsits, justifiquin l'insignificant interès pel tema. Normalment els efectes no són ocasionats per una sola causa, sol haver-hi diferents factors que apunten a un mateix objectiu.

Quan vaig assabentar-me que, dels enregistraments fets abans de 1.940 no en quedava constància en cap organisme oficial, se'm van encendre totes les llums d'alarma. La gran incògnita és: què passarà amb aquest llegat musical.? Com serà l'antic so de les cobles, de la Banda Municipal de Barcelona, de les corals del moment, dels seus intèrprets més il·lustres, del so de les primeres gravacions del violoncel de Pau Casals...?

El tema dóna molt de sí, tant que, si un vol aprofundir, cal definir-lo acuradament i, sobre tot, no abraçar més del compte. Per aquest motiu he dirigit els esforços cap al món de la sardana; però mirant de reüll la resta de folklore català. Sol passar que, buscant un disc en trobes d'altres que poden ser interessants i acabes adquirint-los. Penses: "mai se sap què pot passar, algun dia el trobaràs a faltar i t'estiraràs del cabells per no haver-lo comprat."

Reprenent el fil de l'article d'avui, he de manifestar que en les reunions de treball de l'ASPE, es parla de diversos temes referents a la pròpia especialitat. Entre tots editem un butlletí trimestral, "Girant a 78", on s'hi publiquen articles interessantíssim sobre restauració, datació, història de les discogràfiques, dels artistes d'aquell temps, sobre els diverses tipus de "màquines parlants" per la reproducció musical. Tots hi aportem el nostre gra de sorra i el resultat final és força interessant i formatiu. Com a complement, de tant en quant, visitem col·leccions de particulars d'un valor incalculable.

La Fonoteca de Catalunya està àmpliament representada en aquesta associació per la seva actual directora, una ex-directora i un ex-director emèrits. La seva presencia insta a analitzar i reflexionar sobre les prestacions que ofereix aquest equipament cultural. No faltaren crítiques que foren i son justificades, però la direcció actual ha agafat l'assumpte amb un el màxim d'interès. Va adquirir una sèrie de catàlegs molt antics i de gran interès que seran el punt de partida de tot tipus de investigació. Per completar un llistat de catàlegs útils i efectius des de l'ASPE es proposa que, el soci que tingui algun catàleg d'interès, permeti que la fonoteca l'escanegi i els posi a disposició del públic, retornant l'original al seu propietari. Es la única manera de preservar la seva utilitat. La missió principal dels catàlegs es la consultat, no el col·leccionisme.

Algun lector pot pensar: "I tot això per què? "

Tot això és per millorar la datació dels discs, un fase molt important; però deixada de la ma de Déu. Sovint es dataven els discs per dècades i encara es detectaven errades superiors a 20 anys. Avui aquesta forquilla, poc a poc, és va escurçant i les variables reduint-se fins a límits normals.: màxim +-1 any. Exemple: on diu 1.929/1: vol dir enregistrat entre 1.928 - 1.929 ó 1.930. En cas de dubte sempre tens la possibilitat de consultar-ho a algun company de L'ASPE. La millora en aquest camp ha suposat un avenç importantíssim que contribuirà a la qualitat i rigor de la feina feta.

El segon factor que demanen es que, l'organisme polític competent, augmenti la dotació econòmica destinada a la classificació dels disc en general i dels a 78 rpm en especial. Crec que sols d'aquesta manera reduirem la llista d'espera Tinc entès que hi ha milers de discs a 78 rpm esperant el torn de la seva classificació. Es l'única forma de conèixer realment el nostre llegat musical a 78 rpm.

El tercer factor que contribuirà de forma determinant a la recuperació d'aquesta música és modernitzant els equips de lectura dels discs a 78 rpm. Són uns equipaments cars que els afeccionats no ens podem permetre aquests dispendis. Les notícies que tenim són que la Fonoteca ha comprat uns equips nous de reproducció musical que espero i desitjo que siguin de gran utilitat.

Com es pot deduir, s'ha fet una bona feina i crec sincerament que anem pel bon camí. Algunes aplicacions d'aquesta col·laboració s'exposen tot seguit i la resta serà al proper article.

1.- Restauració de la sardana "FENT LO NIU" de Pere Rigau.

Aquesta gravació la vaig trobar a la Fonoteca de Catalunya. La restauració va ser lenta, casi artesanal, degut al desgast de la gravació i al gran valor musical. És una sardana de lluïment de flabiol interpretada per la cobla "Els Montgrins", sota la direcció del propi autor l'any 1.907. Fins avui és el millor document musical que tenim de les portentoses habilitats del mestre Rigau tocant el flabiol. Posteriorment, per altres conductes, s'han trobat cinc sardanes més on el flabiol de'n Pere Rigau n'és el protagonista. Aquesta és una realitat impensable cinc anys enrere. Mai se sap què ens depara el futur per que, en vida del mestre Pere Rigau, "Els Montgrins" van enregistrar més de una vintena de sardanes.

2.- Datació de discs.

Tal com he escrit abans, a partir dels primers catàlegs de la Fonoteca es va millorant poc a poc les datacions de discs. La datació es un món molt complex i complicat, que cal tenir en compte tot una sèrie de factors coincidents. Si mal no recordo li vaig dedicar tot un extens article que ja es va publicar en "SOM".

3.- Determinar els primers enregistraments

Sempre referint-me a la sardana, els primers enregistraments comercials els va fer la "Compagnie Francaise du Gramophone". Eren discs enregistrats a una sola cara, les matrius gravades a Barcelona i els discs premsats a Hannover (Alemanya). El 1.908 un incendi arrasa la fabrica de Hannover i els compromisos de Gramophone els comparteixen entre la franco-alemana Odeon i l'anglesa Victor o la Victor Record americana.

En articles anteriors s'han publicat les llistes de totes les gravacions fetes fins al final de la dècada dels anys 20 per les cobles: **La Principal de la Bisbal, Els Montgrins, la Principal de Peralada, la Unió Cassanense i la Principal de Palafrugell. Conformen un document històric.**

4.- La Fonoteca aporta un nou catàleg alemany, segurament dels més antics.

Es un catàleg de les discogràfiques : **Grammophon Berliner's, versió alemanya i la Gramophone Berliner's versió anglesa. Que conté gravacions franceses, italianes, espanyoles i portugueses.** Aquest document estava en mans privades i la Fonoteca, sabedora del valor cultural, va fer mans i mànigues per posar-lo a disposició del públic. El resultat de tot això em dona pistes per investigar tot una sèrie d'enregistraments, alguns d'ells ja publicats.

Hi ha motius per creure que es un catàleg de tots els discs editats fins a 1.904. Una verdadera troballa. Els **Grammophone-Berliner's** són, generalment, gravacions fetes abans de 1.900, mentre que els Gramophone-Berliners van arribar fins a 1.905.

Característiques dels discs Berliner's.

a.- Dimensió: Són d'un diàmetre de 7" polzades, (17.5 cms) i un gruix de 2 mm. Armadura de xapa metàl·lica revestida d'un laca especial per ambdues bandes. Els de 5" polzades o de 12 cms que mencionen alguns autors són discs de prova anteriors als berliner's. Mes tard s'editaran discs d'aquesta dimensió i s'anomenaran discs "Baby" destinats al públic infantil.

b.- Contingut musical: màxim de 2.00 minuts.

c.- Disseny. Enregistrats a un sola cara, hi ha diferències que ens mostren les successives fases de la seva història.

Els mes antics, fins a 1.900, les característiques de la gravació estan escrites a mà a l'entorn del forat central i l'anagrama de l'angelet assegut amb una ploma a la mà esta gravat al centre esquer del disc..

Passat el 1.900, les característiques de la gravació estan estampades al disc, i l'anagrama de l'angelet es a la part central superior del disc on continuarà amb els disc "Gramophone" fins a 1.909 que serà substituït per l'anagrama del gos (en Nipper) escoltant la música d'un "gramophon Victor". Hi constarà "Trade mark; però no "La voz de su Amo".

En les dues etapes dels "Berliner's la segona cara del disc no conté informació musical sinó una estampació que diu: "Reproduced in Hannover". A grans trets aquestes són els distintius dels primers discs "**Berliner's**"

A partir de 1.905 els discs **Berliner's** aniran desapareixen del mercat deixant pas als discs "Gramophone" premsat i importat de França. Es fabricarà el disc de diàmetre 10 polzades (25 cm) que contindrà uns tres minuts de música; però es continuaran gravant els antics de 7" polzades de característiques similars als **Berliner's**

Es molt senzill de diferenciar les dues èpoques. En la segona etapa, a partir de 1.905, les característiques de la gravació s'han imprès en una etiqueta de paper de color negre i lletres daurades, encolada a la part central del disc. La segona cara

segueix sense gravació musical ; però hi trobem una estampació de l'anagrama de l'angelet, la marca i el lloc on s'ha gravat. REPRODUCED IN HANNOVER.

1º.- Etiqueta 23* : Etiqueta primitiva dels Berliner's europeus.

2*.- Etiqueta 36* : Segona època dels Berliner's. Europeus

3ª.- Etiqueta 33A*: Els primers discs "Gramophone" franceses

4ª.- Etiqueta 33R: Cara anversa de l'anterior.

HE GOSAT ESCRIURE AQUESTA EXPLICACIÓ, ABUSANT DEL SEU TEMPS I PACIENCIA , PER ADVERTIR QUE, SI ALGUN LECTOR TÉ, TROBA O CONEIX ALGÚ QUE EN PUGUI TENIR SÀPIGUI QUE POT CONTENIR UNA INFORMACIÓ MUSICAL VALUOSA DEL NOSTRE LLEGAT CULTURAL.

En aquest cas cal anteposar el valor cultural per damunt del valor del disc com objecte antic i recomanaria que es posin en contacte amb personal competent i neutral que els informi del valor artístic del disc. Si els interessa la meua opinió amb molt de gust us la faré saber. Sols teniu que enviar-me un correu electrònic o demanar el meu telèfon a la redacció de Som.

TINGUEU MOLT PRESENT: RECUPERAR PATRIMONI CULTURAL ES COSA DE TOTS I EL BOCA ORELLA SEGUEIX SENT UN DELS MILLORS SISTEMES.

Per la propera ocasió els prometo un article molt i molt interessant..

Antoni Torrent
President de Fonovilassar78.

ANEM PEL BON CAMÍ. (2)

Es molt important conèixer les series de les numeracions dels catàlegs "Berliner's-Gramophone". Als discos francesos els assignen les numeracions de catàleg **30.000 a 39.999**, als italians de **50.000 a 59.999** i als espanyols de **60.000 a 69.999**, segons el tipus de música. Els criteris per assignar el número de catàleg és igual per als tres països. El país que més gravacions va fer fou , sens dubte, Itàlia.

Concretant , per Espanya i Catalunya és fa aquesta classificació de números de catàleg en funció de la seva temàtica.

Per a Bandes militars i Orquestres:	60.000
Recitats.	61.000
Cantants masculins de música popular i selecta	62.000
Cantants femenins de música popular i selecta	63.000
Corals i cants selectes: Sarsueles, àries, duos:	64.000
Instrumentes solistes: Trompeta i piano	65.000
Instrumentes solistes: Xilofon	66.000
Instrumentes solistes: Bandúrria i guitarra	67.000
Quartets	68.000
Instrumentes solistes: Flauta, trompa:	69.000

Si es desconeix aquesta classificació pot induir a errors pensant, per exemple, que un número de catàleg 69.002 es molt posterior a un 60.003. Com he explicat abans poden ser perfectament coetanis o molt propers . Simplement són temes musicals diferents. El primer és una Banda o Orquestra i el segon un "solo" de flauta, per exemple.

Sembla ser que les primeres gravacions foren cançons populars de folklore andalús, aragonès, tangos i àries de sarsuela i/o òpera.

Tot comença l'agost de 1.899 quan els primers tècnics de so procedents d'Anglaterra s'instal·len en un hotel de Madrid. La seva missió era captar possibles clients entre les sales de festes de la capital. No cercaven figures si no més be mitjanies. Les grans estrelles de la música i del cant no estaven per aquest invent. A Madrid no van aconseguir cap peça musical interpretada per banda o orquestra. Es de suposar que no seria per manca de formacions musicals.

Hom és pregunta si tècnicament estaven preparats per gravar el so de les bandes i orquestres, si disposaven dels estudis adequats o aquestes es malfiaven del nou invent? Aquesta pregunta difícilment tindrà una resposta fiable i certa. El més probable sembla la confirmació que o els tècnics, per la raó que sigui, cercaven "mitjanies", o be, que sols les "mitjanies" s'oferien a gravar.

El resultat de l'estada a Madrid fou la gravació de 157 matrius que, enviades a Hannover (Alemanya), 118 es premsaren i la resta (39) foren refusades com a defectuoses. Encara no sé amb exactitud el títol d'aquestes primeres gravacions, que al no formar part del meu camp predilecte, difícilment li dedicaré temps fent indagacions.

Just un any després, setembre-octubre de 1.900, Londres envia un tècnic de so a Barcelona, segurament un nord-americà antic col·laborador d'Emil Berliner, anomenat William Sinkler Darby, amb la intenció de promocionar a la capital catalana l'invent que revolucionarà tot el món musical. La novetat musical, mai millor dit, sortirà a la venda a l'abril de 1.901

Cenyint el tema musical a la meua dèria, sardanes i cançó popular catalana, hi trobem:

- **Gravacions de la Banda de la Casa Provincial de Caritat de Barcelona.** 13 matrius, premsades.
- **Cor Catalunya Nova:** 15 matrius, premsades.
- **Orfeó Català.** 3 matrius premsades.

Però la gran sorpresa es que, a nivell espanyol, la primera orquestra-banda que grava un disc no fou la "Infanteria Real" de Madrid, com semblaria lògic, si no la **Banda de la Casa Provincial de Caridad de Barcelona**. Recordo que els tècnics de so van a Madrid la tardor de 1.899 i a Barcelona al setembre-octubre de 1.900. Això ens indica que les primeres gravacions espanyoles totes foren cantants i recitats.

Si seguim detalladament la sèrie de número de catàleg 60.000 (bandes i orquestres) trobem una agradable i gran sorpresa. Estrena la sèrie 60.000 la "**Banda de la Casa Provincial de Caridad de Barcelona**" amb deu (13) enregistraments i continua l'orquestra militar "**Infanteria Real**" de Madrid que impressionarà una trentena de discs.

Naturalment tots son discs "Berliner's Gramophone" premsats a Hannover a una sola cara de diàmetre 7" (polzades), d'un contingut musical max. 2.00 minuts. Són els "Berliner's" europeus de la segona etapa, amb les característiques de la gravació premsada al disc i l'anagrama de l'angelet situat a la part central superior del disc, lloc que ja no abandonarà durant tota la seva vida.

Heus ací la relació dels deu primers discs "**Berliner's**" impresionats a Barcelona i premsats a Hannover.

A.- Banda de la Casa Provincial de Caridad de Barcelona

Títol:	Nº. Catàleg	Tipus de musica.
La platja de Riells	60.000	Sardana
Montserrat	60.001	Sardana
La Guirnalda	60.002	Havanera
Asunción	60.003	Havanera
Mercedes	60.004	Sardana
Maria Cristina	60.005	Sardana
Sardana de l'òpera Garin	60.006	Sardana
Zelia	60.007	Mazurca
Ederrà	60.008	Havanera
La sonàmbula	60.009	Schotis
La Favorita	60.010	Schotis.
Cantares malagueños	60.019	
Despedida americana	60.020	

Títols copiats textualment del catàleg alemany.

La numeració correlativa demostra clarament que foren enregistrats de una tirada i també que foren els primers. Comença amb el número "zero" i acaba al deu.

No es estranyar que els títols musicals no vagin acompanyats de l'autor de la música. Era un fet habitual, puig es considerava com a música popular. Aquesta costum durà ben poc, mes o menys a partir de 1.903-4 ja consta l'autor de la majoria de gravacions. Concretament, "**La nevada**", una sardana del mestre Pere Rigau gravada el 1.906 encara surt sense autor.

Reprenent el tema d'avui i mirant aquesta llista hom es planteja molts interrogants.

Per què els tècnics de so anglesos instal·lats a Madrid el 1.899 per fer les primeres gravacions espanyoles no graven cap Orquestra ni Banda madrilenya? Les Bandes s'hi van negar o els tècnics no gosaven fer-ho?

Per què la "**Banda de la Casa Provincial de Caritat de Barcelona**" fa les primeres gravacions quan tinc entès que no era de les millors formacions musicals de la ciutat?

Per què, fetes les primeres gravacions per la banda barcelonesa s'apunta a l'experiment la banda militar de al "Infanteria Real" de Madrid enregistrant 30 títols de cop? Això sembla confirmar que la prova fou satisfactòria

Si ens fixem amb els temes musicals continuen els interrogants.

.- Per què la primera i la segona gravació es una sardana, una dansa popular a l'Empordà , incipient a Barcelona i pràcticament desconeguda a la resta de províncies?

El més lògic seria suposar que hi ha alguna lligam, alguna relació entre aquesta banda i la comarca de l'Empordà. El més normal seria la presència abundant de ritmes del moment com: havaneres, mazurques, vals, polques, schotis... ritmes preferits, també, entre la joventut empordanesa.

.- Tant havien influït les anades i vingudes de les cobles empordaneses a Barcelona?

Era habitual que en dates senyalades els empordanesos residents a Barcelona contractaven cobles de la seva comarca per fer una ballada on coincidien sardanes i d'altres balls del moment tot en una sola sessió festiva. Però se'm fa difícil imaginar-me a la banda de la Casa Provincial de Caritat de Barcelona tocar una sardana. Amb quins instruments ho feia? D'on treien les partícels? Tot un misteri

.- Es que la majoria de músics o el director de la banda eren empordanesos?

Qualsevol de les dues alternatives podria ben ser, però no està demostrat. Alguns músics empordanesos venien a Barcelona a perfeccionar coneixements musicals, on hi havia un estol de professors de gran prestigi. Morera, Millet, Pujol, Galvez, Morera...

.- Sembla una operació econòmicament arriscada.

Les tirades dels discs eren petites, de 500 còpies pensant que, amb aquesta quantitat, podrien complaure als sardanistes, suposant que tendrien suficients diners per comprar un "Gramophono". Era una distracció francament cara: un disc petit costa 5.00 pts, un de mitjà 8.50 pts i un gramofono normal i corrent unes 350 pts. La setmanada d'un treballador era aproximadament de 5 a 6 pts/setmana. Les perspectives no s'endevinen massa bones.

.- A la tardor de 1.900 la sardana ja era tant popular a Barcelona com per gravar 5 títols, el 50% del primer lot gravat?

Segueixo creient que no. Era una dansa que captivava als empordanesos; però desconeguda per la majoria dels barcelonins. Encara no s'havia fet la magna manifestació sardanista organitzada per l'ajuntament Barcelona sent regidor de festes en F. Cambó i amb motiu de les festes de la Mercè de 1.902.

:- Era tant important la colònia d'empordanesos a Barcelona?.

Entre joves que feien el soldat, treballadors a les indústries, al comerç i estudiants la colònia d'empordanesos a Barcelona sembla que era notable.

De totes maneres es un tema anotat a l'agenda per investigar i treure'n l'aigua clara. Sembla ser que la sardana fou el conillet d'Índies per introduir les gravacions al nostre país.

La tradició del cant coral a Catalunya fa preveure una important aportació a la gravació de discs. El primer protagonista no fou l'**Orfeó Català** si no la "**Coral Catalunya Nova.**"

La relació de gravacions de corals, al voltant de 1.903, es la següents:

B.- Corals.

Coro Catalunya Nova

Títol:	Nº. Catàleg	Tipus de musica.
Los segadores	64.508	Himne català.
Lo Capdill	64.509	
L'Hereu Riera	64.510	Pop català
Ala puerta de s'aimada (sic)	64.511	
Los tres tambors	64.512	Pop català
Benedictus Missa de Glòria	64.513	Religiós
Los nèts dels Almogavers (1)	64.514	Rigodon bèlic
Los nèts dels Almogavers (2)	64.515	Rigodon bèlic
Los nèts dels Almogavers (3)	64.516	Rigodon bèlic
Los nèts dels Almogavers (4)	64.517	Rigodon bèlic
Los nèts dels Almogavers (5)	64.518	Rigodon bèlic
La bandera	64.519	Pop català
Crit de Pàtria	64.520	Pop català
La Filadora	64.521	Pop català
La mort de la Núvia	64.529	Pop català

Orfeó Català:

Títol:	Nº. Catàleg	Tipus de musica.
La Pastoreta	64.522	Pop català
Los Xiquets de Valls	64.523	Pop català
Kyrie Missa dl papa Marcello	64.524	Religiós. Aut. Palestrina.

La tiple Sra. Werle y coro(sic)

Lo cant dels aucells.	64.525	Pop català
-----------------------	--------	------------

Qualsevol dels enregistraments descrits, pot aportar parcel·les importants de cultura musical., que ens permetrien valorar la nostra evolució. Seria una gran aportació al món sardanista recuperar alguna de les sardanes enregistrades per la "Banda Provincial de la Caritat de Barcelona." . Sabríem, de forma fefaent, com sonava la sardana l'any 1.901, i podríem presumir cofois de disposar del so dels primers enregistraments orquestrals del país. Recuperar passat ajuda a reconèixer i valorar el present.

Aquest tipus d'enregistraments be mereixerien ser declarats "D'INTERES CULTURAL" i "PROTEGITS". Així ho fa alguna comunitat autònoma espanyola i molts països desenvolupats: **preservar el seu patrimoni artístic.**

Diversos països europeus han emprès aquesta tasca i s'han finançat amb fons de la Comunitat Europea. Aquí la notícia ens arriba, no "a misses dites", si no quan el mossèn fa hores que ha tancat l'església.

En certa forma donem la sensació que tenim un carro atapeït de cultura, que ens sobra de tot i més, que ens poden permetre el luxe de menystenir les ofertes que ens puguin fer pel camí. La temptació d'alleugerir la càrrega es gran; però sols es considerada pels inconscients adduint que seria una operació més senzilla, més còmoda i més econòmica per tirar del carro. Son els dos eterns factors que atempten contra la Història: els que, conscient o inconscientment, s'erigeixen en jutges i el diner.

Soc dels convençuts que s'hauria de fer alguna cosa. Tot menys quedar-nos de braços creuats esperant que passin els anys fent bona la dita: "qui dies passa anys empeny" i els que vinguin després ja s'apanyaran com hem fet nosaltres. Això corre risc que alguna cosa que avui encara es pot recuperat, demà podria ser impossible.

De les gravacions abans senyalades, malauradament, no hem trobat cap sardana si no tant sols:

La havanera "ASUNCION" tocada per la **Banda Provincial de la Caritat de Barcelona** i que, una volta restaurada, sona molt be.

Del llistat de les gravacions fetes per les corals: **Coro Catalunya Nova (sic), Orfeó Català i la tiple Sra Werle**, s'han recuperat "Los tres tambors." i "Los nètts dels almogavers (1)"

La cançó popular catalana "Los tres Tambors" cantada per la coral **Catalunya Nova** que, una volta restaurat sone força be, i us puc ben assegurar que és una lliçió de història i demostra que hem idealitzat moltes coses i ens costa imaginar-nos com era la vida cent anys enrere. Es impactant

Els "nètts dels almogàvers" d'Anselm Clavé, hem trobat una versió posterior enregistrada per "Zonophone" l'any 1.906 i interpretada per la coral Euterpe. Es la numero (1) i el disc no està en bones condicions. La gravació, tot i no ser massa bona, dona una idea de les corals dels primers anys del segle XX. El resultat, com en el cas de **Catalunya Nova**, es molt diferent del que ens podem imaginar.

Be, i què podem fer per intentar recuperar alguna cosa de tot aquest patrimoni.?

Aquestes gravacions ens mostrarien l'estructura de la sardana, els instruments, el so. Seria una gravació històrica pel món de la sardana, però aquesta tasca per una sola persona o entitat, es com buscar una agulla en un paller. Aquests discs són molt difícils de trobar i per tant cal emprar sistemes no convencionals. En primer lloc crec que aquesta no es una tasca de una persona, ni fins i tot de una entitat oficial, si no que es una tasca col·lectiva. Quanta més gent hi participi més possibilitats d'èxit cal esperar. "La vox populi" i el boca-orella són els millors i únics sistemes a seguir.

Per aquest motiu anteriorment he fet una relació d'aquestes gravacions, he facilitat la discogràfica el número de catàleg i seguidament descriuré l'aspecte físic del disc.

Les característiques dels discs son:

- De color negre pissarra.
- Discogràfica: "BERLINER'S GRAMOPHONE"
- Un diàmetre de 7" polzades, (17.5 cms) i un gruix de 2 mm. No es descarta algun disc de 10" (polzades)
- El disc no te etiqueta. Les característiques s'han premsat al propi disc.
- L'anagrama de l'anglet es imprès al centre superior del disc. Alguna podria estar encara al centre esquer.
- Enregitrats a una sola cara. A l'anvers hi consta tan sols : "PRINTED IN HANNOVER"

Cal no confondre aquest discs amb els de 5" polzades o de 12 cms que mencionen alguns autors són discs de prova anteriors als berliner's. Mes tard s'editaran discs d'aquesta dimensió i s'anomenaran discs "Baby" destinats al públic infantil.

I què pot fer si algú té o sap on és algun d'aquest discs. ?

Proposo que ho comuniqui a l'editorial de "SOM" i deixi les seves senyes i el títol del disc. Seguidament ens posarem en contacte per tractar del tema.

Posicions egoistes per part de qualsevol, entitat o particular, mai són beneficioses. Una actitud personalista seria contrària a l'esperit del present article i caldria haver modificat el títol: **"NO ANEM PAS PEL BON CAMÍ."**

RECORDEU QUE RECUPERAR PATRIMONI CULTURAL CATALÀ ES COSA DE TOTS. SOLS AIXÍ FAREM UN POBLE COM CAL.

Antoni Torrent
President de Fonovillassar78.
Email fonovillassar78@wanadoo.es